

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2013-10-22
meddelad i
Växjö

Mål nr M 4226-12

SÖKANDE

Vellinge kommun
235 81 Vellinge

Ombud: Advokat Magnus Berg
Advokataktiebolaget Nordic Law
Skeppsbron 11
211 20 Malmö

SAKEN

Ansökan om tillstånd enligt miljöbalken att inom vattenområde vid Falsterbohalvön anlägga ett reglerbart dämme m.m. i Slusan i Skanör, Vellinge kommun

Avrinningsområde: 89-90
Slusan: N: 6 142 558 E: 362 648 (SWEREF)
Kämpingestranden: N: 6 141 368 E: 371 528 (SWEREF)

DOMSLUT

Tillstånd

Mark- och miljödomstolen lämnar Vellinge kommun, på de villkor som anges i denna dom, tillstånd enligt 9 kap och 11 kap miljöbalken

1. att på fastigheten Skanör 2:1, Vellinge kommun, i Slusankanalen, **anlägga ett reglerbart dämme** med placering och utformning huvudsakligen i överensstämmelse med vad som angivits i den till ansökan bifogade tekniska beskrivningen,
2. att **anlägga en badbrygga på Kämpingestranden** inom fastigheten Vellinge Höllviken 12:165, med en maximal längd om ca 40 meter och med placering och utformning huvudsakligen i överensstämmelse med vad som angivits i den till ansökan bifogade tekniska beskrivningen,

Dok.Id 254355

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81	Kungsgatan 8	0470-560 100	0470-560 125	måndag – fredag
351 03 Växjö		E-post: MMD.vaxjo@dom.se		08:00-12:00 13:00-16:30

3. att under en tid av femton (15) år från dagen för denna dom, årligen och vid behov, **tångrensa de strandavsnitt** som markerats på till ansökan fogade bilaga A, samt att **lägga upp tången i befintliga permanenta tångvallar eller mellanlagra tången i tillfälliga upplag**, allt på de platser som redovisats på till ansökan fogade bilaga A,
4. att under en tid av femton (15) år från dagen för denna dom, årligen vid behov, och till en volym om maximalt 5 000 m³/år, **strandfordra/ lägga ut sand** inom vattenområde på fastigheterna Höllviken 10:48, 19:54, 12:1, 12:60, 23:7, 12:90, 12:67, 12:39, 12:165 samt Kämpinge 5:1 och 11:5, Vellinge kommun, belägna inom Kämpingestranden, och med det läge som för de ovan angivna fastigheterna framgår av till ansökan fogade bilaga A.

Mark- och miljödomstolen lämnar Vellinge kommun **tillstånd enligt 7 kap 28 a § miljöbalken för utförande av de i denna dom tillståndsgivna åtgärderna.**

Mark- och miljödomstolen lämnar Vellinge kommun **dispens från gällande reservatsföreskrifter** dels för Naturreservatet för Kämpinge strandbad samt östra kanalområdet i Vellinge kommun, dels för Naturreservatet för Flommen i Vellinge kommun samt dels för Naturreservatet Ljungskogens och Ljunghusens strandbad, Vellinge kommun, för utförande av de i denna dom tillståndsgivna åtgärderna.

Mark- och miljödomstolen lämnar Vellinge kommun **dispens från artskyddsförordningen (2007:845) för anläggandet av reglerbart dämme** i Slusankanalen, på fastigheten Skanör 2:1 i Vellinge kommun.

Villkor

Allmänt

1. Verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad som angivits i ansökan jämte bilagor, samt vad sökanden i övrigt har uppgett eller åtagit sig i målet.

2. Arbetena ska utföras på ett sådant sätt, att allmänheten samt växt- och djurlivet störs i minsta möjliga utsträckning och så att bestående skador inte uppkommer.
3. Arbetena får inte beröra bäckars eller öppna dikens utlopp, undantaget mellanlagringsplatsen vid Slusan enligt vattendom (Söderbygdens vattendomstol den 7 maj 1947, mål A.D 112/1946).
4. Vid arbetenas utförande ska åtgärder vidtas så att risken för spill eller utsläpp av smörjolja eller fordonsbränsle så långt möjligt undviks. De driv- och smörjmedel, som används, ska vara miljöanpassade och hydrauloljor ska vara helt vegetabiliska.

Badbrygga och strandfodring

5. Arbeten får endast utföras under perioden 1 oktober – 31 maj.
6. Arbetena ska utföras på sådant sätt, att sedimentspridningen i vattnet minimeras. Vid behov ska skyddsåtgärder vidtas vid anläggande av badbryggan, såsom utsättande av siltgardin.
7. Endast massor rena från föroreningar får användas vid strandfodringen.
8. Massor, som används vid strandfodringen, ska ha kornstorlek och färg, som är likartat med det material, som finns, där strandfodring sker.

Tångrensning

9. Endast de sträckor och lagringsplatser, som redovisats på den till ansökan bifogade kartan, bilaga A, får beröras av arbetena.
10. Arbeten med rensning och framförande av fordon för rensning får endast ske utanför dyner mot havssidan, där vegetation med berörda naturtyper inom Natura-2000 områden inte växer.
11. Upp- och nedfarter till resningsområdena ska förläggas, så att de inte skadar dyner.
12. Harvning eller liknande arbeten får endast göras i själva rensningsområdet närmast vattnet samt på upp- och nerfarter till rensningsområdena.
13. Alla massor ska rensas från vanligt skräp, d.v.s. icke naturligt material, innan massorna återföres till den plats de togs från.

14. Mellanlagringsmassor, sand och sten, från olika strandavsnitt får inte blandas och ska efter badsäsongen återföras till respektive strandavsnitt, som massorna tagits från.

Reglerbart dämme i Sluskanalen

15. Arbetet med anläggande av dämmet får endast utföras under perioden 15 september - 31 mars.
16. Arbetet med anläggande av dämmet ska utföras på sådant sätt att sediment-spridningen i vattnet minimeras. Vid behov ska skyddsåtgärder vidtas, såsom utsättning av siltgardin.
17. Dämmet får vara helt stängt så att havsvatten förhindras att tränga in genom Sluskanalen endast vid havsvattenstånd överstigande + 0,5 m.ö.h., mätt enligt RH 70.
18. Rensning av Sluskanalen ska ske minst årligen, åtminstone ner till luckornas bottennivå. Rensningen ska ske längs med kanalen i sådan utsträckning att vattenutbyte kan ske. Sluskanalens bredd ska dokumenteras och upprätthållas framöver. Rensning ska ske under perioden november-mars, såvida inte tillsynsmyndigheten godkänner annat.
19. Om det tillståndsgivna dämnet i Sluskanalen samt åtgärden att utestänga vattennivåer överstigande + 0,5 m.ö.h. leder till förändrade salt- eller syrgashalter i Flommarna så att beståndet av hotade amfibiearter påverkas negativt i sådan utsträckning att det strider mot syftet med berörda Natura 2000-områden och Naturreservat är kommunen skyldig att vidta åtgärder för att öka vattenutbytet till Flommenområdet. Detta ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten.

Kontrollbestämmelser

Det åligger kommunen att kontrollera verksamheten i enlighet med vad som angetts i tillståndsansökan och senare framkommit under samråd och huvudförhandling.

Ett kontrollprogram ska tas fram av kommunen i samråd med tillsynsmyndigheten och inges till tillsynsmyndigheten i god tid, innan de tillståndsgivna arbetena och verksamheten påbörjas.

Delegerade frågor

Mark- och miljödomstolen överlåter med stöd av 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken till Länsstyrelsen i Skåne län dels att besluta om **åtgärder för att förhindra negativa effekter i Flommarna enligt villkorspunkt nr. 19 ovan, dels att fastställa ytterligare villkor vad gäller regleringen genom det anlagda dämnet i Slusankana-len.**

Miljökonsekvensbeskrivning

Mark- och miljödomstolen godkänner den i målet upprättade miljökonsekvensbeskrivningen.

Arbetstid

Den tid, inom vilken de i denna dom tillståndsgivna arbetena enligt punkterna 1 och 2 ovan under rubriken ”Tillstånd” ska vara utförda, bestäms med stöd av 22 kap. 25 § andra stycket miljöbalken till fem (5) år, efter det att denna dom vunnit laga kraft.

Oförutsedd skada

Anspråk enligt 24 kap. 13 § miljöbalken på grund av oförutsedd skada ska, för att få tas upp till prövning, framställas till mark- och miljödomstolen inom fem (5) år från utgången av ovan angivna arbetstid.

Prövningsavgift

Mark- och miljödomstolen fastställer slutligt den, med stöd av 3 kap. förordningen (1998:940) om avgift för prövning och tillsyn enligt miljöbalken, tidigare preliminärt beslutade avgiften för målets prövning.

Rättegångskostnad

Sökanden ska ersätta Länsstyrelsen i Skåne län med tolv tusenåttahundra (12 800) kronor för rättegångskostnader jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Ogillade yrkanden

Mark- och miljödomstolen avslår övriga framförda yrkanden som inte särskilt behandlats ovan.

Upplysning

När den nya badbryggan är anlagd, ska dess position och sträckning omgående rapporteras in till Sjöfartsverket för införande i sjökort.

ANSÖKAN**Yrkanden**

Vellinge kommun (kommunen) yrkar att Mark- och miljödomstolen

1. ger kommunen tillstånd att på fastigheten Skanör 2:1, Vellinge kommun, i den s.k. Slusan anlägga ett reglerbart dämme med teknisk utformning som framgår av bifogad teknisk beskrivning och medger kommunen rätt att utestänga vattennivåer överstigande + 0,5 m ö h relativt RH70, och
2. ger kommunen tillstånd att anlägga en badbrygga på Kämpingestranden inom fastigheten Höllviken 12:165, Vellinge kommun, med en längd om ca 40 meter och med den huvudsakliga utformning som framgår av bifogad teknisk beskrivning, bilaga B, och
3. ger kommunen tillstånd att under en tid av femton (15) år, årligen och vid behov, tångrensa de strandavsnitt som markerats på till denna ansökan fogade bilaga A, ävensom rätt till uppläggning av tången i befintliga permanenta tångvallar eller att mellanlagras i tillfälliga upplag på de platser som redovisas i bilaga A,
4. ger kommunen tillstånd att under en tid av femton (15) år, årligen och vid behov och till en volym om maximalt 5000 m³/år sandfordra/lägga ut sand inom vattenområde på fastigheterna Höllviken 10:48, 19:54, 12:1, 12:60, 23:7, 12:90, 12:67, 12:39, 12:165 samt Kämpinge 5:1 och 11:5, Vellinge kommun, belägna inom Kämpingestranden och med det läge som framgår av till ansökan fogade bilaga A.

Bakgrund

Falsterbohalvön utgör ett område med låg topografi, där rörliga sandstränder skapat förutsättningar för såväl en rik naturmiljö som attraktiva rekreationsplatser. I syfte att på bästa sätt förvalta dessa tillgångar har Vellinge kommun tagit fram ett åtgärds paket bestående av fyra delar. Avsikten är, att områdets unika naturmiljö ska säkerställas, samtidigt som man skapar goda möjligheter för rekreation och turism. De fyra delar, som ingår i åtgärds paketet, består av strandrensning, strandfodring, anläggande av ett dämme samt anläggande av en badbrygga. Placeringen av dämmet och bryggan liksom de strandavsnitt, som skall omfattas av tångrensningen och

strandfordringen, framgår av till ansökan bifogad karta. Genom anläggande och drift av ett reglerbart dämme i Slusan avser Vellinge kommun även att inhämta praktisk kunskap om denna typ av skyddsåtgärd till gagn för kustnära kommuner med ett förväntat ökat behov att i framtiden vidta skyddsåtgärder mot översvämningar.

Genomförande av de sökta åtgärderna

Strandrensning

Rensningen kommer att ske på åtta olika stränder längs den kuststräcka, som omger Falsterbohalvön. Mellan dessa stränder lämnas orensade sträckor utmed havet. Upprensningen sker med en strandsrenningsvagn kopplad till en traktor eller med hjullastare och gallerskopa. Hjulspår i sanden slätas ut med en traktordriven harv. Rensning sker normalt mellan två och fyra gånger per månad. Rensning sker första gången i slutet av april eller i början av maj.

Lagringen av upptagen tång kommer att ske på två skilda sätt. Den ena metoden innebär, att tången mellanlagras på tillfälliga upplag i anslutning till de rensade sträckorna för att efter badsäsongens slut återföras till havet. Den andra metoden innebär, att tången läggs upp på permanenta lager. Dessa lager lokaliseras till ett område i nära anslutning till de rensade avsnitten.

Strandfodring

Strandfodring innebär, att sand vid upprepade tillfällen tillförs ett erosionsutsatt område i avsikt att skapa ett slitlager över tiden. Strandfodring kan även användas för att återskapa stormskadade strandpartier och sanddyner. För strandfodring av stranden i Kämpinge avser kommunen att i första hand använda muddringsmassor, som tas upp vid underhållsmuddringen i Skanörs hamn och Slusans kanal. Transporten av sand från täkt till fodringsplats görs med hjälp av lastbil. Lastbilen tippas sanden på stranden, varpå sanden sprids ut med hjullastare, grävmaskin eller liknande. För att förhindra genombrott i klitterna kommer skadade sandklitter att ha prioritet framför andra fodringsåtgärder. Arbetstiden beräknas uppgå till en vecka per tillfälle och kommer huvudsakligen att utföras på våren.

Reglerbart dämme

Västra delen av Falsterbohalvön benämns Flommenområdet. Området är låglänt, och översvämningar är vanligt förekommande. Då vattenståndet i havet stiger, tar sig vattenmassorna in genom kanalen i Slusan och vidare in över det flacka området.

För att skydda såväl natur- som rekreationsvärden i Flommenområdet från översvämningar önskar sökanden anlägga ett reglerbart dämme i Slusankanalen. Den föreslagna konstruktionen utgörs av en träspånt som slås ner i Slusans botten. Då berggrunden ligger på mellan 20-30 meters djup, kommer spånten slås ner i jordlagren till dess erforderlig stabilitet uppnås. Dämmet kommer att förses med fyra rörliga luckor, vardera två meter breda. Luckorna kommer i normalfall att vara öppna, men avsikten är, att de ska stängas vid högvatten. Hela dämmets bredd kommer att bli omkring 40 meter. Lucköppningens överkant läggs på + 0,5 m ö h. Spontens överkant kommer att ligga på + 2,1 m ö h.

Badbrygga

I syfte att göra Kämpingestranden mer tillgänglig för strandens besökare avser sökanden att anlägga en badbrygga på stranden inom fastigheten Höllviken 12:165. Badbryggan kommer att vara ca 40 meter lång och 2,4 meter bred och kommer, förutsatt att det är praktiskt möjligt med hänsyn till jordlagrens sammansättning, att utföras helt i trä som en pålkonstruktion. Alternativt kommer stålpålar att användas. Det är långgrund i området, och djupet vid badbryggans ände kommer vid normalvattenstånd att uppgå till en meter. Med den planerade konstruktionen är bryggan till ca 95 % öppen för vattnets genomströmning.

Anläggningsarbetet kommer att utföras med bandgående pålmaskin från landsidan. Arbetstiden är uppskattad till omkring två månader. Arbetet planeras att utföras under perioden oktober - april.

Kustmorfologiska processer

Strandrensning

Undersökningar har visat, att strandrensningsstrategi inte har någon effekt på den kustmorfologiska utvecklingen.

Strandfodring

Genom en strandfodring skapas ett tillskott av sand på stranden. Detta påverkar visserligen strandens utseende, men det påverkar inte de morfologiska processerna.

Vågor, strömmar och vindar förblir oförändrade även efter fodringen.

Muddermassorna från Slusan läggs normalt sett norr om hamnen, och de år som fodring i Kämpinge utförs kommer mängden sand som läggs norr om hamnen därför att minska. Minskningen påverkar inte de morfologiska processerna i sig, men då stranden norr om hamnen är erosionsutsatt kan minskningen av sand leda till lokalt ökad påverkan på strandlinjen. Då fodringstillfällena i Kämpinge förväntas vara få i förhållande till antalet tillfällen, som sand läggs norr om hamnen, är det osannolikt, att fodringarna får någon långsiktigt betydande påverkan på erosionssituationen norr om Skanörs hamn. Även de år, som fodring utförs, kommer sand sannolikt att kunna läggas norr om hamnen, då massorna från underhållsmuddringen normalt sett överstiger förutsett fodringsbehov.

Reglerdämme vid Slusan

Reglerdämmet vid Slusans mynning kommer att ha viss inverkan på de lokala morfologiska processerna i Slusan. Ett årligt muddringsbehov i Slusankanalen visar, att sand i dagsläget tar sig upp i kanalen. Sanden transporteras av strömmar, och starkast strömmar uppstår sannolikt vid snabba vattenståndsförändringar, då vatten rin- ner genom Slusan för att jämna ut nivåskillnader mellan havet och lagunerna. Eftersom reglerdämmet stänger ute de högsta nivåskillnaderna, kan det förmodas, att sandtransporten genom Slusan och in i lagunerna minskar med ett dämme. Den sand, som ändå vandrar upp i Slusan, kommer i större utsträckning sedimentera på havssidan av reglerdämmet. Om högvattenstånd skulle sammanfalla med ogynnsam väderlek, kan vågor vandra upp i kanalen. När vågorna träffar det hårda reglerdämmet, kommer de att reflekteras. Detta kan ge upphov till lokal erosion vid reglerdämmet. Erosionen kan ske både vid reglerdämmets sidor och vid dess fot.

Reglerdämnet kommer att konstrueras för att undvika lokal erosion vid reglerdämnet.

Badbrygga vid Kämpinge strandbad

Badbryggan bedöms inte få någon betydande påverkan på kustmorfologiska processer.

Rådighet

Kommunen är ägare till fastigheten Vellinge Skanör 2:1, där dämnet ska utföras och har servitut för anläggandet av bryggan på fastigheten Vellinge Höllviken 12:165. Kommunen har därför i denna del sådan rådighet, som krävs enligt 2 kap 1 § lag (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet. För strandfodringen och strandrensningen har kommunen rådighet på de egna fastigheterna och avser att i för övriga berörda fastigheter inhämta de civilrättsliga rättigheter som krävs. Varken strandrensningen eller strandfodringen utgör i sig sådan vattenverksamhet, som kräver rådighet.

Planfrågor

För området gäller översiktsplan ÖP 2000. Arbete pågår emellertid med framtagande av ny översiktsplan, ÖP 2010, vilken förväntas bli antagen i slutet av 2012. Inför denna ansökan har innehållet i ÖP 2010 beaktats.

Av ÖP 2010 framgår bland annat, att man ska eftersträva en miljömässig, estetisk och ekonomiskt hållbar lösning på tånghanteringen. Vidare framgår att man ska underhålla, sköta och förbättra de långsträckta sandstränder, som tillhör kommunens mest uppskattade rekreationsområden. Stranden och de därtill hörande naturområdena anges vara viktiga inslag i kommunen, både som rekreationsområde och som markör av kommundelarnas karaktär och identitet. Ett bifall till ansökan står inte i strid med den översiktsplan, som förväntas bli antagen inom kort.

De berörda områdena omfattas i vissa delar av kommunala detaljplaner. Gemensamt för dessa planer är, att de anger, att marken ska användas som park- eller plan-

teringsområde, vattenområde, skyddsremsa eller friluftsbad. Den sökta verksamheten bedöms inte stå i strid med någon detaljplan.

Områdesskydd och riksintressen

I princip samtliga strand- och vattenområde inom Skanör-Falsterbo och Höllviken omfattas i större eller mindre grad av flertalet områdesskydd och riksintressen. Nedan redovisas dessa skyddsintressen och de sökta verksamheternas påverkan på desamma.

Riksintressen - allmän orientering

Området berörs av följande sex riksintressen: Kulturmiljö, naturvård, totalförsvaret, yrkesfiske, friluftsliv och kustzon. De sökta verksamheterna bedöms inte påverka riksintressena för totalförsvaret och yrkesfisket. Hur övriga fyra riksintressen berörs redovisas nedan under respektive verksamhetsrubrik.

Riksintresse för kulturmiljö

Områdena Skanör-Falsterbo och Skanörs-Ljung är klassade som särskilt värdefulla kulturmiljöer. Bland annat har spår av boplatser från 1100-talet påträffats i Skanör-Falsterbo. I Skanörs-Ljung har man hittat bosättningar såväl från tiden innan år noll som från högmedeltiden. Skanörs-Ljung utgör ett levande arv och exempel på äldre tiders utmarksområde och Skyttsie hage är ett viktigt arkeologiskt undersökningsområde.

Hela Falsterbohalvön ingår i den s.k. Per-Albin Hansson-linjen, en 500 km lång försvarslinje längs kusten, uppförd under andra världskriget. I linjen återfinns ett antal betongfort, som idag huvudsakligen används av solbadare.

På halvön finns också gamla tångvallar, vilka skyddas som fornlämningar.

Bedömningen är, att ingen av de sökta verksamheterna kommer att påverka riksintresse för kulturmiljö negativt.

Riksintresse för naturvård

Falsterbohalvön har en unik naturmiljö såväl på land som i vattnet. Kusten domineras av sandbankar, som på land utvecklats till fasta vegetationsklädda dyner. Området hyser havslaguner, strandängar och hedar. Tången spelar en viktig roll för faunan i området. Vadarfåglar och rovfiskar är exempel på djur, som finner föda i tången. Tången utgör också lekplats och skydd för mindre arter och kan även i viss mån skydda mot erosion. För mycket tång har dock visat sig medföra flera negativa konsekvenser både på land och i vattnet. Vatten kan bli grumligt och syrefattigt, vilket dels leder till försämrade jaktmöjligheter för rovdjur, dels är direkt dödligt för mindre organismer. På land blir ruttnande tång, som sprider illaluktande svavelgas, en olägenhet för både människor och djur.

Strandrensningen påverkar riksintresset för naturvård. Slitage från maskiner och badgäster leder till lägre vegetationstäckning längs de stränder, som ska rensas jämfört med de stränder, som inte rensas. Detta skapar en skiftande vegetationstäckning i området, vilket ger upphov till fler habitat. Detta leder i sin tur till ökad biodiversitet. Förutsatt att både rensade och orensade strandpartier förekommer, bedöms rensningen inte påverka områdets naturvärde negativt.

Påverkan på områdets fågelliv sker både direkt och indirekt. Smådjur och insekter, som lever i tången, utgör en viktig födokälla för vissa fåglar. Tillgången på mat riskerar således att påverkas, i och med att tången avlägsnas från stränderna. Då tången koncentreras till upplagen ges emellertid bättre förutsättningar för reproduktion för insekter, eftersom tången kan hålla sig fuktig under en längre period, och antalet tvåvingade individer, som förflyttar sig över området, bedöms öka. Insektsjagande fåglar gynnas sannolikt av detta.

Slitage och störningar från besökande koncentreras, då badgästerna kanaliseras till de rensade områdena. De orensade områdena förväntas därmed bli mindre störda till gagn särskilt för fågellivet. Risk föreligger för haveri och efterföljande spill av driv- och smörjmedel i samband med att maskiner används för genomförande av de sökta

åtgärderna. Generellt gäller, att påfyllning av bränsle sker på annan plats, och att biologiskt nedbrytbara driv- och smörjmedel används.

Strandfordringen vid Kämpingestranden bedöms inte ha några effekter på vare sig fågellivet eller groddjuren och bedöms inte heller i övrigt påverka naturmiljön negativt.

Reglerbart dämme i Slusan medför, att inflöde av saltvatten utesluts vid vattenstånd över 0,5 meter. Naturmiljön i Flommen är beroende av saltvattenöversvämningar. Studier har dock visat, att merparten av den flora, som kräver saltvattenöversvämning, översvämmas redan vid vattenstånd lägre än + 0,5 m ö h och påverkas därför inte, av att högre översvämningar utesluts. Tillfälliga utesläppningar av högvatten bedöms således inte påverka naturvärdena på något betydande sätt.

Under anläggningsskedet kan viss grumling förekomma, men under förutsättning att arbetena sker under någorlunda lugna väderförhållanden, bedöms grumlingarna bli ytterst lokala och kortvariga och förväntas inte orsaka någon störning.

Badbryggan vid Kämpingestranden förväntas inte få någon påverkan på naturmiljön. Beträffande risk för grumling i anläggningsskedet gäller samma förhållanden, som redovisats ovan med avseende på dämnet i Slusan.

Riksintresse för friluftsliv

Halvön har ett stort utbud av rekreationsmöjligheter. Badstränderna lockar många sommargäster, och golfbanorna är välbesökta. Kustlinjen är attraktiv för fritidsbåtar samt för utövare av vattensporter. Fågelskådare och ryttare är andra grupper, som ofta besöker Falsterbohalvön.

Strandrensningen genomförs i syfte att öka allmänhetens tillgång till stränderna och därmed öka möjligheterna till friluftsliv. Åtgärden bedöms därmed ligga i linje med riksintresset.

Även strandfodringens syfte är att öka tillgängligheten till stranden och ligger därmed också i linje med riksintresset.

Med ett reglerbart dämme vid Slusan får man möjlighet att minska omfattningen av översvämningar på golfbanor och andra rekreationsytor. Därmed ökar tillgängligheten på dessa ytor för allmänheten, en effekt som sammanfaller med riksintresset.

Även badbryggan på Kämpingestranden kommer att ha en positiv effekt för den allmänhet, som önskar besöka området i rekreationssyfte.

Riksintresse för kustzon

Syftet med riksintresset är att bevara de oexploaterade kuststräckorna för bland annat friluftsliv och turism. Såväl strandrensning som strandfodring, reglerbart dämme och badbrygga utförs i syfte att främja de intressen, som detta riksintresse vill skydda.

Områdesskydd

Natura 2000-områden

Inom Falsterbohalvön finns tre Natura 2000-områden, nämligen Falsterbohalvön, Falsterbo skjutfält och Falsterbo-Foteviken. De två förstnämnda är grundande med stöd av habitatsdirektivet, och det sistnämnda har sin grund i fågeldirektivet.

Det övergripande bevarandesyftet är att bevara listade naturtyper och arter inom den biogeografiska regionen. Som relevanta förutsättningar för gynnsam bevarandestatus nämns bland annat förekomsten av balans mellan markslitage och förekomsten av sandbindande vegetation, regelbunden översvämning, klara och sunda vatten, ostörda lokaler för reproduktion samt låg störning från friluftslivet.

Som relevanta risker nämns störning från friluftslivet, muddring och utfyllnader i vattenområden, där bottenfaunan påverkas negativt, lågt slitage från besökare samt övergödning och uppgrumling av vattenmiljöer.

Mänsklig närvaro i områdena utgör således både en risk och en förutsättning för bevarandet. En balans mellan å ena sidan markslitage och orörda miljöer eftersträ-

vas. De sökta åtgärderna avser genomgående att uppnå effekter, som kanaliserar besökare till vissa områden, medan andra områden lämnas ostörda. Varken strandrensning, strandfodring, anläggandet av reglerbart dämme eller badbrygga bedöms påverka de intressen, som Natura 2000-områdena avser att skydda och bedöms inte heller stå i strid med bevarandeplanerna.

Naturreservat m.m.

En stor del av halvön omfattas av naturreservat. Kustvattnet utanför Falsterbohalvön utgör Skånes största naturreservat. Området är ett unikt sandvandringssområde med ett rikt djurliv. Platsen är en viktig reproduktionsplats för många fiskarter. Det är även ett betydelsefullt fågelområde. Syftet med reservatet är, att området fritt ska få utvecklas utifrån havsströmmarnas påverkan, och att djur och växter ostört ska få utvecklas där. Flommens naturreservat omfattar halvöns västra kustremsa och syftar bland annat till att bevara det öppna strandområdet med revbildningar och laguner och dess särpräglade sandstrands- och strandängsvegetation. Sluskanalen är viktig för områdets naturvärden. Bland annat finns här lämpliga habitat för rödlistade groddjur.

Därutöver finns naturreservaten Kämpinge strandbad samt Ljungskogen och Ljungshusens strandbad. Falsterbo-Foteviken är ett ur europeiskt perspektiv viktigt våtmarksområde.

Strandskydd

På Falsterbohalvön omfattas hela kuststräckan, utom området norr om Höllvikens tätort, av strandskydd.

Andra skydd

Utöver de skydd, som ovan nämns, finns fornminnen och nationell bevarandeplan för odlingslandskapet samt tio stycken fågelskyddsområden. Tre av dem är belagda med beträdandeförbud, men ingen av dessa tre fågelskyddsområden berörs av sökta aktiviteter. Varken strandrensning, strandfodring, anläggandet av reglerbart dämme

eller badbrygga bedöms ha någon negativ påverkan på de intressen, som naturreservaten eller övriga skyddsformer som redovisas ovan avser att skydda.

Miljökvalitetsnormer och avstämning mot miljömål

Verksamheten bedöms inte påverka någon miljökvalitetsnorm negativt.

Av de sexton nationella miljömål, som antagits av Riksdagen, bedöms enbart två vara av betydelse för de sökta verksamheterna. Dessa är "Hav i balans samt levande kust och skärgård" och "Ett rikt växt- och djurliv". De sökta åtgärderna bedöms ligga i linje med ovannämnda nationella miljömål. De regionala miljömålen sammanfaller i stort med de nationella miljömålen men innehåller delmål och mätbara parametrar. De sökta åtgärderna bedöms inte i något avseende försämra möjligheterna att nå de regionala miljömålen. Inte heller i de lokala miljömålen finns något, som medför, att de sökta åtgärderna äventyrar de uppsatta målen.

Miljökonsekvenser

I miljökonsekvensbeskrivningen MKB redovisas den planerade vattenverksamhetens direkta och indirekta effekter på de intressen som anges i 6 kap 3 § miljöbalken. MKB kan sammanfattas enligt följande.

Falsterbohalvön har ett rikt utbud rekreativsmöjligheter för såväl närboende som för turister. Badstränderna, golfbanorna och det rika fågellivet är några av de attraktioner, som årligen lockar mängder av besökare. Området hyser också en unik naturmiljö bestående av vandrande sanddyner, revlar och våtmarksområden, vilka utgör habitat för hotade arter, exempelvis groddjur. Vegetationen inom delar av Falsterbohalvön är beroende av regelbundna översvämningar. I området finns en av landets viktigaste rastplatser för migrerande fåglar.

Vellinge kommun har sedan 1970-talet rensat utvalda strandpartier från tång, varvid tången har lagts i upplag. Miljökonsekvenserna av den sökta verksamheten i den delen har därmed kunnat undersökas och följas upp.

Nollalternativ

Om strandrensning inte genomförs, blir tången liggande på stränderna, och strändernas attraktionskraft som rekreationsplats försämras till följd av otillgänglighet och dålig lukt. Med tanke på den stora betydelse, som badstränderna har för kommunens näringsliv och identitet, kommer en utebliven strandrensning att påverka attraktionskraften för hela kommunen.

Nollalternativet till strandfodring vid Kämpingestranden är, att de erosionsskador som uppstår inte läker, och att stranden blir mindre tillgänglig som rekreationsplats för allmänheten.

Om reglerbart dämme vid Slusan inte anläggs, kommer stora områden att översvämmas även fortsättningsvis, varvid såväl natur- som rekreationsvärden går förlorade. Vidare kommer man att gå miste om möjligheten att för framtiden inhämta praktisk kunskap om anläggning och drift av denna typ av verksamhet.

Nollalternativet till badbrygga vid Kämpingestranden är, att besökarna inte kommer att erbjudas den komfort, som en brygga medför, samt att stranden inte kommer att kunna attrahera de badgäster, som vill vara säkra på att slippa gå över stenar.

Tillåtlighet*Tillåtlighet enligt 2 kap miljöbalken*

Kommunen har genom egen personal och genom anlitade tekniska konsulter erforderlig kunskap för att bedöma eventuella miljö- och hälsorisker, som skulle kunna uppkomma i samband med de planerade åtgärderna. I ansökan jämte bilagor redovisade yrkanden och villkor är tillräckliga försiktighetsmått för att motverka, att de sökta åtgärderna riskerar att medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. De stränder, som valts ut för rensning, fungerar sedan lång tid tillbaka som allmänna badstränder. De omgärdas av en etablerad och väl fungerande infrastruktur. Att välja andra strandavsnitt för rensning skulle leda till behov av ny infra-

struktur och sannolikt lägre grad av nyttjande, utan att någon miljövinst skulle uppstå jämfört med vald lokalisering.

Kämpingestranden är den enda utpekade badstranden, där blottlagda stenar skapar någon betydande olägenhet för badgäster. Någon alternativ lokalisering är därför inte aktuellt.

Beträffande dämnet i Slusan har man undersökt alternativ lokalisering, innebärande att en ny passage öppnas upp samtidigt som man låter Slusan sanda igen. Detta alternativ har bedömts vara dyrare samt sämre ur rekreationssynpunkt.

Kämpingestranden är som ovan nämnts den enda badstranden där blottlagda stenar skapar olägenheter för badgäster. Bryggans funktion är därmed bunden till detta strandavsnitt. Flera alternativa placeringar längs stranden har undersökts, men någon överenskommelse har inte kunnat träffas med berörda fastighetsägare annat än avseende Höllviken 12:165. Bedömningen är, att det ur miljösynpunkt är egalt, var bryggan placeras längs Kämpingestranden.

De sökta verksamheterna kommer inte att resultera i, att någon miljökvalitetsnorm överträds och står därför inte i strid med 2 kap 7 § miljöbalken.

Tillåtligheten enligt 11 kap miljöbalken

Som redovisats ovan bedöms de sökta verksamheterna inte medföra någon skada eller olägenhet av betydelse på allmänna eller enskilda intressen i området

Kostnader – nytta m.m.

Kostnaderna för de sökta åtgärderna begränsas till anläggningskostnader på en dryg miljon kronor samt årliga kostnader på uppskattningsvis lika mycket. Fördelarna med de sökta åtgärderna är bland annat, att Vellinge kommun kan bibehålla och förstärka sin identitet som en kommun med goda förutsättningar för badturism och rekreation, samtidigt som den unika naturmiljön bibehålls. Turismen är av central

betydelse för ekonomin i kommunen, inte minst för näringslivet. Attraktiva rekreationsområden har även en värdehöjande effekt på fastigheterna i området.

Det är således uppenbart att fördelarna med de sökta åtgärderna överväger dess kostnader, skador och olägenheter.

De sökta åtgärderna bedöms inte skada eller medföra någon oacceptabel miljöpåverkan på några allmänna eller enskilda intressen. De sökta åtgärderna bedöms istället öka den allmänna tillgängligheten och trevnaden på kommunens stränder.

Samråd

Samråd enligt 6 kap 4 § miljöbalken har, vad gäller badbryggan på Kämpingestranden, skett med enskilda intressenter under hösten 2008 och i januari 2009 med Länsstyrelsen i Skåne län. Vad gäller de övriga sökta verksamheterna har samråd skett i november 2011 med länsstyrelsen och under våren 2012 med enskilda särskilt berörda och miljöförvaltningen. Minnesanteckningar från de båda samråden har ingetts till länsstyrelsen, och länsstyrelsen har i beslut av den 29 april 2009 och den 21 juni 2012, dvs i båda fall beslutat, att de sökta verksamheterna kan antas medföra betydande miljöpåverkan. I anledning härav har fortsatt samråd hållits med ett flertal berörda statliga myndigheter. Något yttrande inom ramen för de fortsatta samråden har dock inte inkommit. Samråd med enskilda särskilt berörda har skett genom kungörelse i dagspress och genom brevutskick.

Förslag till villkor

Kommunen föreslår att det som villkor för tillståndet föreskrivs följande:

1. De sökta åtgärderna ska utföras i huvudsaklig överensstämmelse med vad, som angivits i ansökan jämte bilagor, samt enligt vad kommunen i övrigt har uppgett eller åtagit sig i målet.

Kontroll och uppföljning

Kommunen föreslår, att innan anläggningsarbetena för dämnet och bryggan påbörjas, ska ett kontrollprogram tas fram i samråd med Länsstyrelse i Skåne län.

Arbets tid

Som arbetstid, vad gäller anläggandet av dämnet och badbryggan, föreslås fem (5) år.

Oförutsedd skada

Sökanden föreslår, att tiden för anmälan om ersättning till följd av oförutsedd skada bestäms till fem (5) år efter arbetstidens utgång.

Ersättningar till sakägare

Kommunen bedömer att den sökta vattenverksamheten inte riskerar att skada några allmänna eller enskilda intressen och anser därför inte, att någon ersättningsgill skada uppkommer till följd av vattenverksamheterna.

Tidigare beslut

Söderbygdens vattendomstol den 7 maj 1947, mål A.D 112/1946 angående Slusan.

INKOMNA YTTRANDEN**Sjöfartsverket**

De i ansökan beskrivna åtgärderna bedöms inte ha någon påverkan på sjöfarten av betydelse varför Sjöfartsverket inte har något att erinra. När den nya badbryggan är anlagd, ska dess position och sträckning omgående rapporteras in till Sjöfartsverket för införande i sjökort.

Statens geotekniska institut, SGI

SGI:s yttrande avser geotekniska frågor som t.ex. risker för erosion, kustmorfologiska processer, stabilitet och översvämning.

Strandrensning

I handlingarna redovisas utförda undersökningar på kustmorfologi och stranderosion vid tidigare utförd strandrensning. Det konstateras, att det är främst det geografiska läget, som har betydelse för strandens förändring, och att strategi för strand-

rensningen inte har någon betydelse för den morfologiska utvecklingen. SGI gör ingen annan bedömning och har därför inga invändningar från kustmorfologisk synpunkt.

Strandfodring

SGI har tidigare lämnat yttrande över den handlingsplan för skydd mot stigande havsnivåer som kommunen utarbetat, där strandfodring är en av de föreslagna metoderna. Institutet hade inga invändningar mot den del som berör strandfodring. Den strandfodring, som nu planeras i Kämpingebukten, har begränsad omfattning och föreslås utföras med sand från underhållsmuddring. Huvuddelen av dessa muddermassor läggs i anslutning till Skanörs hamn för att kompensera den erosion, som här förekommer. Den mängd sand, som nu föreslås utläggas i Kämpinge-bukten, har sådan begränsad mängd att det inte bedöms påverka erosions-förhållandena vid Skanörs hamn. Erfarenheterna från strandfodring 2005 med samma förutsättningar visar, att denna typ av sand är lämplig även vid det nu sökta företaget. Enligt ansökan utförs strandfodringen för att reparera strandplanet och klitter från den påverkan, som skett och kan komma att ske, och tillstånd söks för en period om 15 år. Som anges i handlingarna kommer den successivt stigande havsnivån innebära, att erosionen kommer att öka i omfattning och beröra större områden. Dessa förändringar uppkommer emellertid på lång sikt och behandlas i den handlingsplan, som kommunen tagit fram. Institutet förutsätter, att det långsiktiga skyddet mot erosion och översvämning genomförs enligt handlingsplanen. SGI har utöver detta inga invändningar mot den föreslagna strandfodringen.

Reglerbart dämme vid Slusan

SGI gör ingen bedömning av vilka nivåer, som bör användas vid dimensionering av dämmet. Det anges i handlingarna, att dämmet enkelt kan höjas, om framtida vattenstånd kräver detta, men det anges inte på vilket sätt detta kan göras.

SGI har inga invändningar emot, att dämmet utförs, men vill understryka vikten av att övergången mellan spont och befintliga sanddyner utformas, så att inte erosion uppkommer vid kanterna av konstruktionen, bland annat genom att sponten ges

tillräcklig bredd. Detta bör utformas i detaljprojekteringen liksom djup för spanten för att åstadkomma tillräcklig stabilitet och undvika vattenströmning under spanten.

Badbrygga vid Kämpinge strandbad

Den konstruktion med pålar, som föreslås, kommer att påverka sedimenttransporten längs stranden. Det anges i miljökonsekvensbeskrivningen, att badbryggan inte bedöms få någon betydande påverkan på de kustmorfologiska processerna, men det redovisas inte något underlag för detta. Pålarnas sammanlagda tvärsnittsytan uppgår emellertid till mindre än 10 % av bryggans vertikala tvärsnitt, och SGI bedömer, att detta möjligen kan ha lokal påverkan men kn inte i någon större omfattning påverka den sammanlagda sedimenttransporten. Institutet har inga invändningar mot den föreslagna grundläggningen av bryggan.

Kontroll

Anläggningsarbetena för strandfodring, dämme och badbrygga kommer att påverka naturvärden med bland annat grumling av vattenområden. Uppföljning vid anläggningsarbeten och långsiktig påverkan är nödvändig för att följa påverkan på utveckling av bland annat kustmorfologin. SGI tillstyrker det kontrollprogram som föreslås i handlingarna.

Havs- och vattenmyndigheten

Havs- och vattenmyndigheten anser, att tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken kan komma att krävas. Delar av de ansökta verksamheterna kan tolkas som skötselåtgärder för Natura 2000-området Falsterborghalvön, men det bör förtydligas i vilka delar, och där så inte är fallet, bör ansökan kompletteras så att en tillåtlighetsprövning enligt ovan möjliggörs. Detta gäller särskilt anläggandet av det reglerbara dämnet i Slusan. Havs- och vattenmyndigheten anser, att hur de ansökta verksamheterna påverkar gynnsam bevarandestatus i Natura 2000-området för de naturtyper, arter och desras livsmiljöer, som ingår, behöver beskrivas mer omfattande och redogöras för på ett tydligare sätt. Utöver detta behöver ansökan kompletteras med en beskrivning av, hur sökanden ämnar säkerställa, att de massor, som kommer att tas från underhållsmuddringar från bl.a. Skanörs hamn

och användas vid strandfodring, inte kommer att innehålla föroreningar. För det fall domstolen gör bedömningen, att ett tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken kan meddelas på befintligt underlag och att verksamheten även i övrigt är tillåtlig enligt 9 och 11 kap miljöbalken, anser Havs- och vattenmyndigheten i andra hand att tillståndet för verksamheten ska åtföljas av åtminstone de villkor, som Länsstyrelsen i Skåne län anger i sitt yttrande. Vidare bör även ett villkor föreskrivas, vilket säkerställer, att endast massor rena från föroreningar används vid strandfodring. Villkor för dämning ska utgå från vad, som bäst lämpar sig för att bevarandemålen i Natura 2000-området ska uppnås.

Även i de fall miljökonsekvensbeskrivningen och övrigt underlag indikerar, att det finns förutsättningar att meddela tillstånd enligt 7 kap. 28 b § miljöbalken, innebär inte det, att den behöriga myndigheten kan avstå från att genomföra tillståndsprövningen enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken.

Havs- och vattenmyndigheten anser med bakgrund av detta, att den påverkan, som verksamheten innebär, tydligare ska beskrivas utifrån en prövning enligt ovan.

När det gäller det reglerbara dämnet i Slusan tycks rekreationsvärden till viss del stå emot naturvärden och Havs- och vattenmyndigheten instämmer i länsstyrelsens synpunkt, att sökanden inte på ett tillräckligt tydligt sätt har visat att anläggandet av dämnet är den lämpligaste åtgärden att genomföra. I Ekologgruppens rapport ”Miljökonsekvenser vid vattennivåreglering av Slusan” framgår bl.a., att fördämningen kan innebära negativa konsekvenser för den närliggande Södra Ålasjön, samt att en lågvattendämning vid Slusan inte bedöms vara nödvändig för skärfläckorna t.ex. en tydligare motivering och beskrivning av att bästa möjliga teknik används är därför önskvärt.

Muddermassor från hamnar innehåller ofta miljögifter som t.ex. metaller, TBT, PAH:er etc. TBT har till exempel visats sig vara vitt spridd i havsområden och förekommer ofta i närheten av hamnar eller farleder pga. den tidigare omfattande användningen som båtbottnfärg för att förhindra påväxt. TBT är toxiskt i mycket låga

koncentrationer, och det bör säkerställas, att de massor som avses användas till strandfodring, är fria från denna och andra föroreningar.

Ett kontrollprogram bör därför innehålla provtagning av sedimenten innan användning. I övrigt ställer sig Havs- och vattenmyndigheten bakom de synpunkter som framförs av Länsstyrelsen i Skåne län i yttrande daterat 2013-03-11

Länsstyrelsen i Skåne län

Länsstyrelsen konstaterar, att de åtgärder, som Vellinge kommun söker tillstånd för, är angelägna. Falsterbohalvön är ett område, som präglas av aktiva kustmorfologiska processer, höga naturvärden och ett högt och ökande besöksstryck i de strandnära miljöerna. Till detta kommer att strandlinjen, oavsett hur havsnivåerna utvecklas i ett globalt perspektiv, kommer att förskjutas uppåt, om inga åtgärder vidtas, eftersom södra Skåne och Falsterbohalvön har en pågående landsänkning. Även de rena naturvårdsintressena tycks ibland stå i konflikt med varandra. De fyra åtgärderna, som ansökan omfattar, har också bäring på varandra. Det är därför bra att de nu provas tillsammans.

Badbrygga och strandfodring

De åtgärder, som endast berör Kämpingestranden, badbrygga och strandfodring, anser Länsstyrelsen kan tillstyrkas med vissa villkor. En bra utveckling av den här redan befintliga badstranden kan minska belastningen på de delar, som är belägna inom Ramsarområdet och närmare fågel- och salskyddsområden. Länsstyrelsen föreslår, att följande villkor bör föreskrivs:

- Arbeten får endast utföras under perioden oktober – april.
- Arbetena ska utföras på ett sådant sätt, att allmänheten, växt- och djurliv störs i minsta möjliga utsträckning.
- Arbetena i övrigt ska bedrivas under iakttagande av gällande föreskrifter för naturreservaten.
- Arbetena ska utföras på sådant sätt, att sedimentspridningen i vattnet minimeras. Vid behov ska skyddsåtgärder vidtas, såsom utsättande av siltgardin.

- De driv- och smörjmedel, som används, ska vara miljöanpassade samt hydraulljor ska vara helt vegetabiliska.
- Ett kontrollprogram omfattande uppföljning av den utlagda sanden ska redovisas för tillsynsmyndigheten i god tid före strandfodringen påbörjas.

Tångrensning

Länsstyrelsen erinrar om, att lagringen av rensad tång, mellanupplag och permanent upplag, ska prövas enligt 9 kap. miljöbalken.

Länsstyrelsen anser, att sökt tångrensning kan tillstyrkas med nedanstående villkor.

Rensning

- Endast de sträckor och mellanlagringsplatser som redovisats i karta får beröras av arbetena.
- Arbetsföretagets verksamhet avseende rensning och framförande av fordon för rensning får endast ske utanför dyner mot havssidan, där vegetation med berörda naturtyper inom Natura 2000 inte växer.
- Upp- och nedfarter till rensningsområdena ska förläggas, så att de inte skadar dyner.
- Inget material får påföras körvägar, utan att särskild dispens medgivits.
- Harvning eller liknande arbeten får endast göras i själva rensningsområdet närmast vattnet samt på upp- och nerfarter till rensningsområdena.
- Alla massor ska rensas från vanligt skräp dvs icke naturligt material, som sorteras och hanteras i enlighet med vad, som är föreskrivet för respektive påträffad avfallsfraktion (9 kap miljöbalken), innan massorna återföres till den plats de togs från.

Mellanlagring av massor

- Mellanlagring får endast ske på de ställen som redovisas på kartbilaga.
- Mellanlagringsmassor, sand och sten, från olika strandavsnitt får inte blandas och ska efter badsäsongen återföras till respektive strandavsnitt, som massorna tagits från.

- Slutupplag får endast ske på de ställen, som redovisats på kartbilaga i ansökan.

Övrigt

- Arbetena ska utföras på ett sådant sätt, att allmänheten samt växt- och djurliv störs i minsta möjliga utsträckning.
- Arbetena i övrigt ska bedrivas under iakttagande av gällande föreskrifter för naturreservaten.
- Arbetsföretaget får inte beröra bäckars eller öppna dikens utlopp, undantaget mellanlagringsplatsen vid Slusan enligt vattendom (Söderbygdens vattendomstol den 7 maj 1947, mål A.D 112/1946).
- De driv- och smörjmedel, som används, ska vara miljöanpassade och hydrauloljor ska vara helt vegetabiliska.

Reglerbart dämme i Slusan

Det är viktigt, att ett dämme kommer till stånd, inte minst för skärfläckornas skull. Möjligheten till förbättrad hävd av naturmark i anslutning till Flommens golfbana bör också vägas in. Ur naturvårdssynpunkt är det dock svårt att se något skäl till att högvattenflöden behöver stängas ute hela vinterhalvåret. I MKB:n görs bedömningen, att det ur florasynpunkt skulle ha mindre betydelse. Samtidigt har angetts, att ett gott inflöde av saltvatten kan ha betydelse för att reducera predatorer på paddyngel. Det kan därför även krävas artskyddsdispens för denna åtgärd, och det är av största vikt, att ett kontrollprogram läggs upp, så att salt- och syrehalter mäts vid de mest relevanta tillfällen, samt eventuellt kompletteras med återkommande inventering av amfibiearter.

Även om det finns motsättningar mellan olika intressen, är det inte helt relevant att ställa föreskrifter och skötselplaner mot bevarandemålen för Natura 2000-områdena, vilket görs i miljökonsekvensbeskrivningen. Vid provningar måste det senare intresset ges prioritet, vilket bland annat innebär, att värnandet av "naturlig dynamik med avseende på sandtransport, erosion och vegetationssuccession längs områdets stränder" väger tyngre än vad, som tidigare föreskrivits om vidmakthåll-

lande av Slusan. Ur det perspektivet känns lokaliseringsfrågan för dämnet summariskt behandlad.

Länsstyrelsen anser inte att kommunen på ett övertygande sätt visat att anläggande av ett reglerbart dämme i Slusan är det lämpligaste och ekonomiskt mest fördelaktiga. Länsstyrelsen anser därför att detta tydliggörs. Under förutsättning att detta tydliggörs bedömer länsstyrelsen att anläggandet av det reglerbara dämnet i enlighet med ansökan kan tillstyrkas men yrkar på att, utöver de generella föreslagna villkoren, följande villkor bör föreskrivas:

- Arbeten får endast utföras under perioden oktober - mars.
- Arbetena ska utföras på ett sådant sätt, att allmänheten, växt- och djurliv störs i minsta möjliga utsträckning.
- Arbetena i övrigt ska bedrivas under iakttagande av gällande föreskrifter för naturreservaten.
- Arbetena skall utföras på sådant sätt att sedimentspridningen i vattnet minimeras. Vid behov skall skyddsåtgärder, så som utsättande av siltgardin utsätts.
- De driv- och smörjmedel som används skall vara miljöanpassade samt hydrauloljor vara helvegetabiliska.
- Ett kontrollprogram för verksamheten rörande dämnet, omfattande både anläggningstiden och driftstiden, ska redovisas för tillsynsmyndigheten i god tid före byggstart. Kontrollprogrammet ska inkludera provtagning av vattenkvaliteten och utvärdering av denna i samråd med sakkunnig om amfibier
- Utvärdering och omprövning av dämningarnas nivå och hur stor del av året denna tillämpas ska göras efter det att det varit i bruk över tre vintrar.

AB Ljungskogens Strandbad

AB Ljungskogens Strandbad är i egenskap av delägare i fastigheterna Ljungshusen 9:40 och Ljungshusen 11:7 i Vellinge kommun sakägare.

Delägarna i de nämnda fastigheterna har inte något att invända mot Vellinge kommuns ansökan om den nämnda tånghanteringen. Inte heller Ljungshusens golfklubb har något att invända mot det aktuella förslaget.

BEMÖTANDE AV INKOMNA YTTRANDEN

Kommunen konstaterar, att i inget av de yttranden, som inkommit i målet, har det framförts synpunkter på tillåtligheten av de sökta åtgärderna. Ett fåtal synpunkter har inkommit från enskilda särskilt berörda, vilka inte haft några synpunkter på de sökta åtgärderna.

Beträffande yttrandena från Länsstyrelsen i Skåne län och Havs- och vattenmyndigheten anføres följande.

Havs- och vattenmyndigheten anser, att tillstånd enligt 7 kap 28 a § miljöbalken kan komma att krävas för de sökta åtgärderna. Kommunen delar inte myndighetens bedömning i denna del och menar, att med de utredningar som kommunen låtit utföra vilka redovisas i MKB, det inte finns något som tyder på, att de sökta åtgärderna riskerar att på "ett betydande sätt" påverka naturmiljön inom de i ansökan redovisade områdena. Om Mark- och miljödomstolen skulle dela havs- och vattenmyndighetens uppfattning, att det behövs en tillståndsprövning även enligt 7 kap 28 a § miljöbalken, är det i vart fall kommunens uppfattning att MKB med tillhörande komplettering utgör tillräckligt underlag för en sådan prövning, och att sådant tillstånd kan meddelas. Vad i övrigt gäller Havs- och vattenmyndighetens yttrande ansluter de sig till vad länsstyrelsen anfört.

Kommunen har i grunden inget att erinra mot de förslag på villkor som föreslås av länsstyrelsen.

Kommunen önskar bemöta länsstyrelsens generella villkorsförslag om, att arbetena ska bedrivas under iakttagande av gällande föreskrifter för naturreservaten. Ett sådant villkor påverkar Naturreservatet för Kämpinge strandbad, vilket berör badbryggan, sandutläggningen och mellanupplag av tång, Naturreservatet för Ljung-

skogens och Ljunghusens strandbad, vilket berör mellanupplag av tång och Naturreservatet för Flommen vilket berör tångupplag och själva dämmet i Slusan. För samtliga dessa reservat finns föreskrifter om förbud mot att anordna upplag och inskränkningar i möjligheten att framföra motordrivet fordon. Med beaktande av länsstyrelsens förslag på villkor i övrigt vad gäller dessa verksamheter och det förhållande att dessa pågått inom reservaten under flera år enligt på varandra följande beslut från länsstyrelsen, tolkar kommunen detta som, att länsstyrelsen enligt 7 kap 7 § 2 st miljöbalken medgett/medger dispens från reservats-föreskrifterna i dessa delar.

Vad gäller dämmet i Slusan, så kan detta anses strida mot reservatsföreskriften "uppföra nybyggnad eller annan anläggning". Kommunen uppfattar det dock, så att länsstyrelsen även i denna del anser, att dämmet kan uppföras i överensstämmelse med gällande reservatsföreskrifter alternativt medger dispens enligt 7 kap 7 § 2 st miljöbalken för åtgärden under i kommande dom stipulerad tid.

Om domstolen anser, att det råder oklarhet i reservatsfrågan, hemställer kommunen, att länsstyrelsen, i samklang med den uppfattning som redovisas i deras yttrande, fattar ett särskilt dispensbeslut enligt 7 kap 7 § 2 st miljöbalken vilket i tid etc bör utformas så, att det ansluter till kommande tillstånd i målet.

Kompletterande yttrande från länsstyrelsen

Reglerbart dämme i Slusan

Länsstyrelsen anser i och med kommunens komplettring att lokaliseringen är tillräckligt utredd och kan därmed acceptera föreslagen lokalisering.

Tidsintervallet för uppförande av det reglerbara dämmet, som länsstyrelsen har föreslagit har sin grund i att grod- och paddyngel ska ha hunnit metamorfosera och tagit sig upp på land. Ett tidigareläggande på två veckor kan kanske verka betydelselöst men med tanke på det höga skyddsvärde som arten gröNFLäckig padda har bör i detta fall avgörandet bero på huruvida det kan säkerställas att ingen egentlig grumlig inne i de s.k. Flommarna uppstår. I annat fall bör villkoret kvarstå.

Strandfordring och tångrensning

Beträffande de villkor som länsstyrelsen i tidigare yttrande pläderat för så är det rimligt att utläggningen av sand i Kämpingebukten kan utsträckas i tiden på det sätt som sökanden önskar. Denna del av Natura 2000-området hyser inte något mer känsligt fågelliv, och om ett senareläggande innebär att stranden effektivare kan rensas, inte bara från tång utan även i denna inblandat skräp, finns det skäl att tillmötesgå denna begäran.

Natura 2000 och naturreservat

Till skillnad från Havs- och vattenmyndigheten har inte länsstyrelsen i sitt tidigare yttrande uttryckligen uttalat att Natura 2000-tillstånd kan komma att krävas. Anledningen till detta är att det när Natura 2000-områden berörs, och det inte är helt uppenbart att ingen risk för betydande påverkan på miljön föreligger, är det sökanden som ska utreda vilken inverkan en åtgärd kan komma att ha. Först därefter avgörs om tillstånd krävs eller inte. Då avgörandet i detta fall görs av mark- och miljödomstolen har länsstyrelsen i förstone inte sett anledning att uttrycka någon uppfattning. Eftersom kommunen i sitt yttrande 2013-04-25 tagit ställning i frågan ser länsstyrelsen dock anledning att klargöra att länsstyrelsen bedömer att de ansökta åtgärderna har en omfattning som torde kräva tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken. Vidare bör en samprövning även göras om verksamheternas tillåtlighet i förhållande till strandskyddsbestämmelserna och artskyddsförordningen.

Beträffande åtgärdernas tillåtlighet i förhållande till reservatsföreskrifterna kan villkoret om att iaktta dessa styrkas och ersättas med en erinran att erforderliga dispenser enligt denna lagstiftning också krävs, om inte samprövning görs även här.

Bolagets bemötande av länsstyrelsens kompletterande yttrande

För det fall domstolen finner att tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken krävs är det kommunens uppfattning, på sätt tidigare anförts, att miljökonsekvensbeskrivningen i förevarande mål kan ligga till grund för en sådan prövning och att denna prövning kan göras inom ramen för prövning av ansökan.

HUVUDFÖRHANDLING

Vid huvudförhandlingen i målet har **Falsterbonäsets Naturvårdsförening**, genom Jan-Åke Hillarp, inkommit med följande yttrande.

Falsterbonäsets Naturvårdsförening (föreningen) är inte negativa till slussporten.

Föreningen vill att det reglerbara dämnet (slussporten) ska regleras enligt följande:

- A. Under tiden 1 maj till 1 februari ska dämnet hållas öppet för alla vattenstånd som inte orsakar ekonomisk skada på byggnader d.v.s. ett vattenstånd mellan +1,20 - + 1,40 meter. Dämnet bör dock få stängas då högsta vattenstånd nås och öppnas när lågvatten inträtt så att det då hastigt strömmande vattnet kan föra ut detritus från strandlagunerna i Flommen.
- B. Under tiden 1 februari till 1 maj bör dämnet kunna användas för reglering av vattenståndet inom Flommenområdet så att dels skärfläckeekolonin på Landgrens holme får för dem behövlig vattennivå, dels golfklubbarna får det vattenstånd som erfordras för tillväxt och återhämtning av spelytorna efter vintern. Det senare är en kompromiss som den ideella naturvården, Vellinge kommun och golfklubbarna kom överens om när frågan om att tillfälligt dämna först beslutades.

Länsstyrelsen i Skåne län har vid huvudförhandlingen i målet framställt följande kompletterande yrkanden, utöver vad som anförts i tidigare ingivna yttranden i målet.

Angående Slusans reglering

I första hand yrkar länsstyrelsen att omprövning av dämningarnas nivå +0,5 meter ska göras efter det att dämnet varit i bruk under några år. Länsstyrelsen har inga synpunkter på om omprövningen sker först efter en något längre tidsperiod än tre år.

I andra hand yrkar länsstyrelsen på följande villkor:

”I det fall det finns risk för att projektet minskar salt- eller syrgashalterna i Flommarna i sådan utsträckning att beståndet av hotade amfibiearter inom Flommarna påverkas, ska sökande vidta åtgärder för att öka vattenutbytet till Flommenområdet. Detta ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten.”

Påverkan på amfibierna ska följas upp i kontrollprogram och mätning ske åtminstone under sommarhalvåret (april – okt), detaljer kan avgöras i kontrollprogrammet. Skulle det visa sig att det behövs alternativa åtgärder för att öka vattenutbytet får nödvändiga tillstånd inhämtas.

Sluskanalens rensning

Eftersom uppförandet av dämnet ökar risken för att vattenutbytet mellan Flommarna och havet minskar, yrkar länsstyrelsen på ytterligare ett villkor som syftar till att Sluskanalen ska hållas rensad.

Tilläggsyrkande:

”Rensning av Sluskanalen ska ske minst årligen, åtminstone ner till luckornas bottennivå. Rensningen ska ske längs med kanalen i sådan utsträckning att vattenutbyte kan ske. Sluskanalens bredd ska dokumenteras och upprätthållas framöver. Rensning ska ske under perioden november – mars, såvida inte tillsynsmyndigheten godkänner annat.”

Slutligen anser länsstyrelsen att kontrollprogrammet ska tas fram i samråd med tillsynsmyndigheten och avgöras av mark- och miljödomstolen vid oenighet.

Länsstyrelsen yrkar vidare ersättning för rättegångskostnader.

DOMSKÄL

Rådighet

De åtgärder och verksamheter som omfattas av kommunens ansökan ska utföras på fastigheter, vilka ägs av kommunen, och på fastigheter, med vars ägare kommunen har civilrättsliga avtal. Vellinge kommun har därmed den rådighet, som erfordras enligt 2 kap. lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Miljökonsekvensbeskrivning

Mark- och miljödomstolen anser att den av kommunen upprättade miljökonsekvensbeskrivningen i målet uppfyller kraven på en sådan beskrivning enligt 6 kap miljöbalken. Den kan därför godkännas.

Prövning enligt 7 kap 28 a § miljöbalken

Inom Falsterbohalvön finns tre Natura 2000-områden, dels Falsterbohalvön, dels Falsterbo skjutfält och dels Falsterbo-Fotviken. Enligt såväl Havs- och vattenmyndigheten som länsstyrelsen kommer de sökta verksamheterna att påverka miljön inom de aktuella Natura 2000-områdena på ett sådant sätt att en prövning om tillstånd erfordras enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken. Mark- och miljödomstolen delar denna bedömning. Enligt mark- och miljödomstolen är det underlag som finns i målet tillräckligt för en tillståndsprövning enligt 7 kap. 28 a och b § miljöbalken och skäl föreligger för att lämna kommunen tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken för att utföra de tillståndsgivna åtgärderna och den tillståndsgivna verksamheten.

Dispens från gällande reservatsföreskrifter

De åtgärder och verksamheter som omfattas av ansökan berör tre naturreservat i området, dels Naturreservatet för Kämpinge strandbad, vad gäller badbryggan, sandutläggningen och mellanupplag av tång, dels Naturreservatet för Ljungskogens och Ljunghusens strandbad, vad gäller mellanupplag av tång, dels Naturreservatet för Flommen vad gäller tångupplag och dämnet i Slusan. För att utföra de i denna dom tillståndsgivna åtgärderna och verksamheterna erfordras dispens från gällande reservatsföreskrifter. Av utredningen i målet framgår att länsstyrelsen under en följd av år har lämnat kommunen tidsbegränsade dispenser för bl.a. rensning och lagring av tång inom berörda naturreservat. Med de villkor om skyddsåtgärder och försiktighetsmått som föreskrivits för tillståndet bedömer mark- och miljödomstolen att dispens kan lämnas från de reservatsföreskrifter som berörs. Kommunen har yrkat att mark- och miljödomstolen med stöd av 21 kap. 3 § miljöbalken ska pröva frågan om dispens från berörda reservatsföreskrifter, vilket länsstyrelsen tillstyrkt. Mark- och miljödomstolen lämnar därför kommunen sådan dispens enligt vad som framgår av domslutet. Någon specificering av vilka föreskrifter och åtgärder som dispensen avser behöver enligt domstolen inte anges i det här fallet.

Artskydd

Enligt 4 § artskyddsförordningen (2007:845) är det förbjudet att i fråga om vilda fåglar och sådana vilt levande djurarter som markerats med N eller n i bilaga 1 till förordningen 1. avsiktligt fånga eller döda djur, 2. avsiktligt störa djur, särskilt under djurens parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttningsperioder, 3. avsiktligt förstöra eller samla in ägg i naturen, och 4. skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatser. Enligt 14 § artskyddsförordningen får länsstyrelsen i det enskilda fallet ge dispens från förbudet i bl.a. 4 §.

Av den till ansökan bifogade MKB:n framgår att det i anslutning till Flommen finns ett stort antal groddjur, bl.a. de rödlistade arterna grönfläckig padda och strandpadda. Regleringen av Slusan kan enligt länsstyrelsen medföra risk för negativ påverkan på bl.a. dessa rödlistade groddjur genom en minskad salthalt. Av ett av sökanden ingivet kompletterande PM framgår bl.a. följande. ”Ekologgruppens bedömning är att regleringen av Slusan inte kommer medföra några risker för påverkan på Flommens grönfläckiga paddor eller strandpaddor. En minskad salthalt gynnar paddornas reproduktionsförmåga, men kan samtidigt gynna konkurrerande arter till paddorna. Dessutom kan en minskad salthalt ge en indirekt negativ påverkan genom att saltkänsliga vattenväxter kan orsaka igenväxning av lekplatser.”

På samma sätt som angivits ovan beträffande dispens från gällande reservatsföreskrifter prövar mark- och miljödomstolen frågan om artskyddsdispens. Enligt mark- och miljödomstolen är det inte uteslutet att den tillståndsgivna dämningen vid Slusan kan få negativa effekter för de rödlistade arter som finns i Flommen. Med hänsyn till att det endast är vid vattennivåer överstigande 0,5 m.ö.h. som dämnet kommer att stängas, samt med hänsyn till de villkor som föreskrivits för tillståndet gör domstolen bedömningen att det föreligger grund för att lämna kommunen dispens enligt 4 § artskyddsförordningen för utförande av regleringen.

Tillåtlighet

Tillåtligheten av de sökta åtgärderna har inte ifrågasatts av länsstyrelsen, övriga remissmyndigheter eller av några berörda sakägare. Enligt mark- och miljödomsto-

len kan den tillståndsgivna verksamheten, med de villkor om skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått som föreskrivits för tillståndet, inte befaras föranleda skada eller olägenhet av väsentlig betydelse för människors hälsa och miljön. Det föreligger därmed inget hinder mot det sökta tillståndet på grund av de allmänna hänsynsreglerna och planbestämmelserna i 2 kap. miljöbalken eller hushållningsbestämmelserna i 3 kap. och 4 kap. miljöbalken eller miljöbalkens bestämmelser i övrigt. Det sökta tillståndet ska därför meddelas.

Villkor

Ett allmänt villkor bör föreskrivas på sedvanligt sätt.

Övriga villkor gäller tider för arbetenas utförande samt skyddsåtgärder för att förhindra olägenheter för människors hälsa och miljön. De flesta villkoren är sådana som föreslagits av länsstyrelsen och som kommunen har tillstyrkt.

När det gäller villkor för regleringen av vattennivån i Slusan har länsstyrelsen i första hand yrkat att den frågan ska sättas på provotid med hänsyn till osäkerheten om vilka förändringar av salt- och syrgashalterna i Flommarna som den av sökanden föreslagna regleringsnivån innebär, främst för de skyddsvärda arter som finns i området. I andra hand har länsstyrelsen yrkat på ett villkor som innebär att kommun ska vidta åtgärder för att öka vattenutbytet till Flommenområdet om det visar sig att regleringen minskar salt- eller syrgashalterna på sådant sätt att det får negativa effekter för hotade amfibiearter i området. Falsterbonäsets Naturvårdsförening har yrkat att klara regler fastställs för dämmets nivå. Kommunen har motsatt sig att frågan sätts på provotid, men tillstyrkt länsstyrelsens andrahandsyrkande.

Mark- och miljödomstolen gör i den frågan följande bedömning.

Med det villkor som föreskrivits för tillståndet tillsammans med kravet på kontrollprogram och delegation till länsstyrelsen att besluta om åtgärder och ytterligare villkor för att förhindra negativa effekter av den tillståndsgivna regleringen, finns inte skäl att sätta den frågan på provotid. Mark- och miljödomstolen avslår därför såväl länsstyrelsens förstahandsyrkande om provotid som Falsterbonäsets Natur-

vårdsförenings yrkanden om detaljreglering av dämmets nivå vid olika tider under året.

Kontroll

Den närmare kontrollen av hur arbetena och verksamheten utförs, utformas och följs upp bör avgöras inom ramen för ett kontrollprogram. Ett kontrollprogram ska utarbetas av sökanden i samråd med tillsynsmyndigheten och inlämnas till tillsynsmyndigheten i god tid, innan de tillståndsgivna arbetena och verksamheten påbörjas. Kontrollprogrammet bör bl.a. innehålla kontroll av den sand som ska användas för strandfordringen, kontroll av påverkan på amfibier i Flommenområdet på grund av regleringen i Slusankanalen samt kontroll av permanentupplagen av tång.

Arbetstid

Fastställande av arbetstid behövs endast för arbetet med att anlägga badbryggan på Kämpingestranden och reglerbart dämme i Slusan. Den av sökanden föreslagna tiden fem år, är skälig, varför domstolen fastställer den arbetstiden.

Oförutsedd skada

Mark- och miljödomstolen finner den av sökanden föreslagna tiden, fem år, för anmälan om anspråk på grund av oförutsedd skada, som skälig, varför domstolen fastställer den tiden. Tiden ska enligt 24 kap. 13 § tredje stycket miljöbalken räknas från utgången av den ovan bestämda arbetstiden.

Prövningsavgift

Mark- och miljödomstolen finner inte skäl att ändra den tidigare preliminärt fastställda avgiften för målets prövning.

Rättegångskostnader

Sökanden har medgivit länsstyrelsens yrkanden om ersättning för rättegångskostnader. Mark- och miljödomstolen dömer därför ut den begärda ersättningen, enligt vad som framgår av domslutet.

Ogillade yrkanden

För att ingen oklarhet skall råda, bör i domslutet tas in en bestämmelse, om att alla yrkanden i målet om ersättningar, åtgärder eller andra villkor än de som har angetts i domen, ogillas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV425)

Överklagande senast den 12 november 2013.

Bengt Johansson

Erling Alm

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Bengt Johansson, ordförande, och tekniska rådet Erling Alm samt de särskilda ledamöterna Pergöran Andersson och Tommy Danielsson.

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR

- DOM I MÅL DÄR MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN ÄR FÖRSTA INSTANS

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn samt datum för domen och målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende mark- och miljödomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i Mark- och miljööverdomstolen inte lagts fram tidigare, ska klaganden förklara anledningen till omständigheten eller beviset inte åberopats i mark- och miljödomstolen. **Skriftliga bevis** som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i Mark- och miljööverdomstolen.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud. Till överklagandet ska bifogas lika många kopior av skrivelsen som det finns motparter i målet. Har inte klaganden bifogat tillräckligt antal kopior, framställs de kopior som behövs på klagandens bekostnad.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.